Boekbespreking

G. LINDNER, 1999. Muscheln und Schnecken der Weltmeere/Aussehen/Vorkommen/Systematik. BLV Verlagsgesellschaft - München/Wenen/Zürich. 319 pp., 198 + 1 fig. (vnl. foto's), 64 kleurenpl. (met 1072 afb.). Prijs geb. DM 59,90 ong. fl. 67,00), ISBN 3-405-15438-3.

Het boek van Lindner, waarvan destijds een Nederlandse bewerking van de hand van collega Gittenberger verscheen (1977; recensie zie Basteria 41: 97-98, 1977) geniet in Duitstalige landen niet ten onrechte een grote populariteit. Dit jaar verscheen de vijfde druk in de oorspronkelijke taal, waarbij zoveel veranderd is dat terecht het woord 'Neuausgabe' gebezigd wordt. Lindner heeft het nl. als eerste aangedurfd de nieuwe systematiek van de Gastropoda in een populair werk in te voeren. Nieuwe inzichten in de fylogenie (afstammingsleer) hebben aangetoond dat klassieke groepen als Prosobranchia niet langer houdbaar zijn. De veranderingen hier zijn tamelijk radicaal en het vereist enige moed om deze ook consequent door te voeren. Aan de andere kant geldt dat ook de amateur gewend dient te raken aan nieuwe ontwikkelingen - hier kan men niet vroeg genoeg aan beginnen zodra blijkt dat veranderde opvattingen de toets der kritiek hebben doorstaan. We moeten dus afscheid nemen van begrippen als Prosobranchia, Opisthobranchia en Pulmonata. De Gastropoda worden nu verdeeld in twee onderklassen, de Eogastropoda en Orthogastropoda. Gelukkig heeft de schrijver overal de oude terminologie vermeld wat het leerproces versnelt en vergemakkelijkt.

Een absolute noviteit is het vermelden van auteur en jaar bij alle hogere categorieën. Nomenclatorisch is dat vanwege de prioriteitsregel slechts vereist bij de namen van soorten en geslachten (en soms eventueel bij families), maar het is in meer dan één opzicht nuttig dergelijke gegevens ter beschikking te hebben. Het is wel de vraag of hier dwingend prioriteit gehandhaafd dient te worden. Deze tendens is eigenlijk pas voor het eerst in Grassé's Traité de Zoologie (1968) ingevoerd, maar dit voorbeeld vond vooralsnog weinig navolging (bijv. in Gittenberger & Janssen, red., 1998, De Nederlandse zoetwatermollusken). Wist U dat de naam Mollusca al (pas?) in 1795 door Cuvier voorgesteld is? In hetzelfde jaar werd door dezelfde auteur het begrip Gastropoda ingevoerd; Cephalopoda, eveneens van Cuvier, dateert pas van 1798. Een van de oudste namen is Bivalvia (tweekleppigen), welke naam afkomstig is van Linnaeus (1758). Alle alternatieven zijn van later datum - Acephala (koplozen) Cuvier, 1798; Pelecypoda (bijlvoetigen) Goldfuss, 1820; Lamellibranchia (plaatkieuwigen) Blainville, 1824.

Zoals bij veel Duitstalige schrijvers zijn bij de wetenschappelijke namen auteurs en jaartallen niet gescheiden door een komma, zoals aanbevolen in de regels van de zoölogische nomenclatuur. De kleurenplaten, die overigens door alle drukken heen dezelfde zijn gebleven, zijn weer mooi afgedrukt. Het werk bevat maar weinig drukfouten die in de praktijk nauwelijks storend zijn (bijv. p. 282: Nowegen i.p.v. Norwegen).

Inhoud, illustratie en formaat maken Lindner steeds weer tot een aantrekkelijk boekwerk. De in twee kolommen gepresenteerde tekst is voorzien van talrijke zwart-wit foto's, die een functionele aanvulling vormen op de 64 platen met kleurenfoto's. De basistermen zijn op de schutbladen verklaard. In 319 bladzijden is een werkelijk ongelooflijke hoeveelheid informatie bijeen gebracht. In dat licht gezien is het alleszins de moeite waard tegen de zeventig gulden in dit boek te investeren - m.i. het beste basisboek voor de verzamelaar van mariene schelpen van over de gehele wereld. Een gelukwens voor de auteur met deze interessante nieuwe druk is hier bepaald wel op zijn plaats!

A.C. VAN BRUGGEN